

Hvad er et læremiddel?

I denne artikel får du svar på, hvad et læremiddel er, læremidler for læreren og eleven samt overblik over semantiske, didaktiske og funktionelle læremidler.

Af Stig Toke Gissel, udgivet 2022

Korrekt citering af denne artikel efter APA-systemet (American Psychological Association System, 7th Edition):

Gissel, S. T. (2022). *Hvad er et læremiddel?* Lokaliseret den 10. august 2022 på:

<https://laeremiddel.dk/laeremidler/introduktion-til-laeremidler/hvad-er-et-laeremiddel/>

ISBN: 978-87-971113-2-1

Hvad er et læremiddel?

I denne artikel får du svar på, hvad et læremiddel er, hvordan læremidler kan bruges i undervisningen, hvordan du kvalificerer et læremiddel gennem Læremiddeltjek og andre evalueringsværktøjer, inspiration til læremidler og læremiddellandskabet, samtidig med at du får et overblik over semantiske, didaktiske og funktionelle læremidler.

Læremidler er medier og teknologier, der bliver anvendt som midler med læring som mål.

Definitionen ovenfor betyder, at når undervisere bringer et medie eller en teknologi ind i undervisningen med det formål at understøtte elevernes læring, så er det et læremiddel.

Nogle medier eller teknologier bærer præg af at være udviklet med henblik på undervisning. Det gælder fx grundbogen til matematik eller et forløb på en digital fagportal. Andre gange bruger læreren medier eller teknologier, som ikke er udviklet specifikt med undervisning for øje. Det gælder eksempelvis, hvis en madkundskabslærer finder en opskrift på nettet, hvis dansklæreren bruger en novelle fra en novellesamling, eller når matematiklæreren inddrager regneark i sin undervisning.

Tre typer læremidler

Vi kan skelne mellem tre typer af læremidler (Hansen, 2010). De tre typer har forskellige funktioner i undervisningen, og det kræver noget forskelligt af læreren at få hver af typerne i spil i undervisningen.

1. **Didaktiske læremidler** er produceret med henblik på at blive brugt i undervisning. Udbredte eksempler på didaktiske læremidler er grundbogen eller et undervisningsforløb på en digital fagportal. **Du kan læse mere om didaktiske læremidler her.**

2. **Læremidler** er værktøjer, der muliggør processer i undervisningen eller gør processer nemmere at udføre – for læreren eller eleverne. Det kunne være en analog eller digital tavle, regneark eller en lineal. Disse er typisk ikke udviklet med henblik på at kunne indgå i undervisning. Derfor skal læreren opdage, at værktøjet kan give fordele i undervisningen, og læreren skal skabe rammerne for, at brugen af værktøjet bliver fagligt relevant – for eksempel ved at udvikle aktiviteter med inddragelse af værktøjet. [Du kan læse mere om funktionelle læremidler her.](#)
3. **Semantiske læremidler** er tekster og ting, der ikke er produceret med undervisningsbrug for øje, og som har en betydning og funktion i samfundet uafhængigt af uddannelsesinstitutionerne. Når dansklæreren bruger et digt fra en digtsamling i undervisningen, så er det en tekst, der også bliver brugt uden for skolen. Også her skal læreren selv få øje på, at der er en tekst, som er særligt velegnet til bestemte faglige formål, og læreren skal tilrettelægge undervisning med afsæt i det semantiske læremiddel. [Du kan læse mere om semantiske læremidler her.](#)

De tre læremidler forklaret på fire minutter

I denne video får du forklaret didaktiske, funktionelle og semantiske læremidler, forskellen på dem og hvordan du bruger dem i undervisningen.

→ [Klik her for at se videoen på YouTube](#)

24 funktionelle læremidler samlet som e-bog

Vi har samlet 24 funktionelle læremidler i en e-bog, som du kan få glæde og gavn af i din undervisning.

Med e-bogen kan du få inspiration til din undervisning gennem specialudvalgte og personligt anbefalede værktøjer med gode idéer til, hvordan du bruger dem konkret i undervisningen. Anbefalingerne kommer fra praktikere i deres daglige virke lige fra lærerstuderende, elever, gymnasielærere, folkeskolelærere, læreruddannere, forskere og fagfolk inden for skole og læremidler.

Derudover har vi også samlet et overblik over evalueringsværktøjer, som du kan bruge i forhold til at kategorisere, vurdere og sammenligne læremidler, ligesom du også finder inspiration til spændende artikler, cases og andre læremidler, der kan være relevante i dit daglige virke.

Værktøjerne er ikke udarbejdet i en prioriteret rækkefølge eller opdelt i kategorier. Vi foreslår, at du danner dig et overblik over de 24 værktøjer, og derefter dykker ned i de værktøjer, som du finder mest interessante, og som er relevante for dig.

Du får e-bogen kvit og frit, når du tilmelder dig vores Minimagasin for praktikere. Samtidig får du også nye værktøjer, konkrete tips og idéer til din undervisning samt den nyeste forskning og viden inden for læremidler formidlet på en tilgængelig måde, så du ikke behøver at læse lange rapporter for at holde dig opdateret.

→ Tilmeld dig og modtag e-bogen gratis i din indbakke [her](#)

Læremidler for læreren og eleven

Til at inddele Lærestoffet, give Eleverne det paa en synlig Måde, og gjøre Læregangen anskuelig, bruger man Læremidler. De bidrage saaledes baade til at gjøre Undervisningen interessantere og fatteligere for Børnene og til at vinde Tid for Lærerne.

- G.P. Brammer 1838

I citatet af Brammer ovenfor kan vi se, at læremidler både har en funktion for eleven og læreren. Brammer skrev om didaktiske læremidler. Didaktiske læremidler har til formål at understøtte elevernes læreproces. Men de letter også lærerens arbejde, hvis de fx indeholder relevant, tilgængeligt indhold, der er struktureret ud fra en hensigtsmæssig faglig logik, fagligt fokuserede og motiverende aktiviteter, tiltag til evaluering, differentiering, osv. Du kan læse om [brug af læremidler her](#) og [lærervejledninger her](#).

Hvad er et godt læremiddel?

Gode læremidler giver ikke altid garanti for god undervisning, ligesom at der også kan gennemføres en god undervisning med dårlige læremidler. Hvad, der definerer "det gode læremiddel", afhænger blandt andet af, hvilken faglig erfaring og forankring læreren har, og hvad læremidlet skal bruges til, ligesom det også afhænger af skolens læremiddeltkultur, de konkrete elever og ikke mindst de enkelte læreres tilgang til undervisning og fagsyn med mere.

Læremiddeltjek – model til vurdering og sammenligning af læremidler

I samarbejde med Folkeskolen.dk har vi udarbejdet en model til vurdering og sammenligning af læremidler kaldet Læremiddeltjek. Modellen findes pt. som en interaktiv pdf og er ved at blive nyudviklet, da det ikke længere eksisterer i sin gamle form.

Læremiddeltjek er en model til vurdering og sammenligning af læremidler, der henvender sig til lærere, lærerstuderende, skolebibliotekarer, pædagogiske konsulenter og forældre.

I pdf'en finder du en tom skabelon til selv at gennemføre et læremiddeltjek. Du kan også anvende (dele af) Læremiddeltjeks systematik som inspiration og grundlag for samtale og vejledning.

Forrest i skabelonen finder du en introduktion til og en beskrivelse af de begreber og parametre, som Læremiddeltjek bygger på, så du efterfølgende selv kan vurdere et læremiddel – først som en samlet synlig vurdering af læremidlet og derefter ved at karakterisere læremidlet ud fra Læremiddeltjeks seks parametre.

De seks parametre, som Læremiddeltjek vurderer og karakteriserer et læremiddel ud fra er følgende:

- Tilgængelighed
- Progression
- Differentiering
- Lærerstøtte
- Sammenhæng
- Legitimitet

Som lærer skal du hele tiden forholde dig til læremidler i forbindelse med årsplanlægningen, delemner, eller når du skal vælge et læremiddel til en gruppe elever i et værksted. Parametrene i Læremiddeltjek hjælper dig til at reflektere, sammenligne og vurdere, hvilket læremiddel der vil passe til den konkrete situation eller undervisningsform. Det er fx oplagt at bruge Læremiddeltjek, når du skal i gang med at anskaffe et nyt læremiddel. Her kan du benytte Læremiddeltjek i beslutningsfasen, indtil du ved præcis, hvilket læremiddel der er værd at investere i.

→ [Læs mere og download pdf'en](#)

Evalueringsværktøjer til læremidler

Vi har desuden samlet en række andre evalueringsværktøjer på hjemmesiden, som også kan være relevante at tage i brug i arbejdet med læremidler.

→ [Gå til den fulde oversigtside med evalueringsværktøjer](#)

Bøger om læremidler

Vil du gerne fordybe dig i viden om læremidler, anbefaler vi særligt tre bøger til netop dette formål.

Læremiddellandskabet – Fra læremiddel til undervisning

Bogen Læremiddellandskabet er en lærebog om læremidler i teori og praksis. Bogen giver et overblik over læremiddellandskabet, der er i en rivende udvikling. Derudover går bogen i dybden med de forskellige læremiddeltypers indflydelse på læring og undervisning i skolen.

→ [Læs mere om Læremiddellandskabet – Fra læremiddel til undervisning her](#)

Didaktik 2.0

Didaktik 2.0 henvender sig til dig, som er lærer, og som planlægger undervisning, hvor du inddrager nettet. Bogens forfattere beskriver skolens læremiddelkultur og giver inspiration til nye arbejdsformer, hvor læremidler bliver inddraget, for både lærere og elever.

→ [Læs mere om Didaktik 2.0 her](#)

At vurdere læremidler i dansk

Denne bog er en introduktion til læremidler og deres rolle i danskfaget, i danskfagets undervisning og i praksis. Bogen kan dog også bruges i læreruddannelsens øvrige fag.

Bogens omdrejningspunkt er, hvordan man kan analysere og vurdere læremidler i dansk. Derudover præsenterer bogen en række kvalitetskriterier til vurdering af didaktiske læremidler, og hvordan læreren kan forholde sig reflekterende, analyserende og vurderende til læremidler.

→ [Læs At vurdere læremidler i dansk her](#)

Inspiration til lærere

Afslutningsvis vil vi præsentere dig for siden Inspiration til lærere, hvor du finder masser af inspiration til undervisningen – lige fra artikler og artikelserier, cases, værktøjer og adgang til undervisningsforløb. Siden er opdelt i forskellige emner, så du nemt kan danne dig et overblik og finde frem til de inspirationskilder, som du vil finde interessante.

→ [Gå til siden med inspiration til lærere her](#)

Henvisninger

Hansen, T. I. (2010). *It og medier i et læremiddelperspektiv*. KvaN, 30(86), 105-116.

LÆRE
MIDDEL
ODK